

RADOMIR JURIĆ

ISTRAŽIVANJE SREDNJOVJEKOVNIH NALAZIŠTA U KORLATU KOD BENKOVCA

UDK: 904 : 726.8 (497.5 Korlat)

904 : 726. 54 (497.5 Korlat)

Pregledni rad

Primljeno: 1. 11. 2007.

Prihvaćeno: 3. 11. 2007

Radomir Jurić

HR, 23 000 Zadar

Trg opatice Čike 1

radomir.juric@zd.t-com.hr

Izvešćuje se o rezultatima arheoloških istraživanja srednjovjekovnih nalazišta koja je Arheološki muzej u Zadru proveo od 1997. do 2003. godine na području sela Korlata kod Benkovca.

Istraživano je ranohrvatsko groblje koje se nalazi sjeveroistočno od crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, kao i recentno groblje uz stariji prilazni put toj crkvi smještenoj na glavici brdašca.

Izvodila su se revizijska istraživanja ostataka crkve sv. Nediljice, te istraživanja groblja oko nje.

Pokusna istraživanja provedena su na Bašića zemlji, gdje se nalazi srednjovjekovno groblje, te oko crkve sv. Jeronima (sv. Jere), porušene u Domovinskom ratu. U ruševinama oko crkve sv. Jeronima pronađen je veći broj ulomaka srednjovjekovnoga crkvenog namještaja, što indicira postojanje ranijega, srednjovjekovnog sakralnog objekta (na istome mjestu ili u neposrednoj blizini). Sadašnja crkva sv. Jeronima nastala je, kako je ovim istraživanjima ustanovljeno, na mjestu jednoga rimskoga gospodarskog sklopa, čiji se ostaci još pružaju južno i jugoistočno od crkve.

Ključne riječi: Korlat, Bašića zemlja, crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, sv. Nediljice i sv. Jeronima, srednjovjekovne crkve, crkveni namještaj, ranosrednjovjekovni i kasnosrednjovjekovni grobovi

Današnje selo Korlat nalazi se šest kilometara sjeverozapadno od Benkovca. Sastoji se od nekoliko zaselaka, koji se protežu u dužinu od oko četiri kilometra. Na tom je području evidentirano nekoliko nalazišta iz prapovijesti, te osobito iz rimskoga doba i srednjeg vijeka.

Kroz to je područje tijekom srednjeg vijeka prolazila *Via Magna*, koja je vodila od Knina, preko Ostrovice do Benkovca, a zatim preko Smilčića do Nina. Uz cestu kojom su u zadarsko zaleđe stizale sve velike migracije i vojne ekspedicije, nalazio se niz srednjovjekovnih sela, koja su nestala s turskim osvajanjem tog područja. Njihova imena, međutim, spominju se u brojnim izvorima, u nazivu bunara ili posjeda.¹

Problematikom njihove ubikacije bavili su se mnogi hrvatski znanstvenici, primjerice M. Barada,² Stjepan Gunjača,³ M. Klarić,⁴ R. Jelić,⁵ N. Jakšić,⁶ F. Smiljanić⁷ i drugi, a u novije vrijeme I. Anzulović.⁸

¹ Ovdje se donosi tekst referata koji sam u listopadu 2003. održao na Znanstvenom skupu Hrvatskoga arheološkoga društva u Našicama. Jakšić 1985, str. 326.

² Barada 1954, str. 473-535.

³ Gunjača 1963, str. 7-76; Gunjača 1978, 343-422.

⁴ Klarić 1935, 19-56.

⁵ Jelić 1989, 87-173.

⁶ Jakšić 1985, str. 325-344; Jakšić 2000 B, str.- 89-180.

⁷ Smiljanić 1995, str. 205-256.

⁸ Anzulović 1996, str. 241-280.

Selo Korlat⁹ baštini svoje ime od Korlatovića (pripadali su rodu Karinjana), koji su ondje imali kastrum. Utvrda je izgrađena na prijelazu iz 15. u 16. stoljeće.¹⁰

Na području današnjeg sela Korlata bila su smještena srednjovjekovna sela Praskvić i Mokle.¹¹

Tijekom Domovinskoga rata selo je zajedno s dvije crkve porušeno. Stručnjaci Arheološkoga muzeja su nakon vojno-redarstvene akcije Oluja (1995. god.) intenzivirali svoj rad u Ravnim kotarima. Istraženo je nekoliko crkava koje su u tom ratu porušene, a nakon rata obnovljene. Područje Korlata obišli smo nekoliko puta i ondje proveli arheološka istraživanja. Izvješćuje se o rezultatima istraživanja srednjovjekovnih nalazišta koja je Arheološki muzej u Zadru proveo od 1997. do 2003. godine (zemljovid 1).

Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije (Velika Gospa)

Župna crkva na mjesnom groblju u Korlatu porušena je u listopadu 1991. godine.¹²

Uz dva prilazna puta prema crkvi i seoskom groblju s istočne i sjeveroistočne strane nalazi se nekoliko grobova. Nažalost, gradnjom novih grobova (iskop se činio bagerom) uništeni su stariji grobovi. Sve se to radilo neplanski i bez ikakvih dozvola.

Godine 1997., za radova na prilaznoj cesti prema župnoj crkvi koja se nalazi na vrhu brdašca, sa sjeveroistočne strane, gotovo u podnožju otkrivena su dva ranohrvatska groba, izrađena od kamenih ploča. Ti su grobovi odmah istraženi i dokumentirani.¹³ U jednom od grobova pronađena je ukrašena keramička posuda (sl. 2). Na istom položaju i uz stariji put su 1998. i 1999. provedena pokusna i zaštitna istraživanja (sl. 1). Uz taj put prema crkvi otvorili smo sedam sondi različitih veličina i istražili desetak recentnih grobova. Na prostoru između staroga i novoga puta (više prema podnožju brdašca) nalaze se stariji grobovi (konac 8. i početak 9. st.).¹⁴ Osim dva već spomenuta istraženo je još pet grobova. Pronađene su dvije keramičke posude (sl. 2-3), jedan brončani prsten, dva noža i jedan kolut od pečene zemlje.

Godine 1999. i 2000. dopuštenjem vlasnika provedena su sondažna istraživanja na Bašića zemlji u Korlatu.¹⁵

Položaj se nalazi pedesetak metara sjeverno od ceste Benkovac-Smilčić, ispod zaseoka Pavlovići. Naime, kamene ploče na vidjelo su bile izišle oranjem i odnošenjem zemlje za vrtove pokraj obiteljskih kuća, kad je groblje umnogome uništeno.

Ukupno je istraženo 17 grobova (sl. 4-6), od kojih su gotovo svi bili prazni (samo su se u nekim grobovima djelomice sačuvali ostaci ljudskoga kostura). Grobnih nalaza gotovo da i nema. Pronađene su dvije metalne pređice koje bi se šire mogle datirati u srednji vijek. Groblje se proteže i na okolno zemljište, pa bi valjalo nastaviti s istraživanjima.

Pedesetak metara jugoistočno od Bašića zemlje nalazi se položaj Glavica. Koncem 2000., za obilaska tog položaja, u profilu zemlje je, tik uz cestu prema Benkovcu, pronađen jedan grob, koji je uništen u radovima na proširenju ceste. Pronađeni su ulomci jedne posude od pečene zemlje i jedan keramički pršljen. Nalazi pripadaju koncu 8. i početku 9. st.

⁹ Bianchi 1879, str. 354-355; Allacevich 1879, str. 28; Zlatović 1895, str. 82; Gunjača 1963, str. 15; Jakšić 1985, str. 340-342; Jakšić 2000 A, str. 11-13; Jakšić 2000 B, str. 164-169; Bačić 1995, str. 62-66; Pavlović 1993, str. 9-34.

¹⁰ Zlatović 189, str. 82; Anzulović 1996, str. 267-271, i ondje navedena literatura.

¹¹ O srednjovjekovnim selima na tom području vidi radove N. Jakšića u bilj. 9 i rad I. Anzulović u bilj. 8 navedene u našem radu.

¹² To su nam priopćili mještani Korlata koji su s nama sudjelovali na arheološkim istraživanjima na nekoliko nalazišta u tom selu. Nakon miniranja crkve na vidjelo su izišli, između ostaloga, dijelovi crkvenog namještaja iz srednjeg vijeka, koji su bili ugrađeni u zidove crkve. Nekoliko ulomaka je nakon vojno-redarstvene akcije Oluja (1995.) dospjelo u Muzej hrvatskih arheoloških spomenika i sada se ondje nalaze (Milošević 2000, str. 327-332. Jedan ulomak, koji se donosi na str. 332, potječe iz porušene crkve sv. Jere u Korlatu; Burić 2001, str. 276. Ulomak pilastra oltarne pregrade bio je ugrađen u pod crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije). Nekoliko ulomaka pronađeno je prilikom čišćenja i preslaganja kamenja od srušenih zidova crkve i oni se sada nalaze u Arheološkome muzeju u Zadru.

¹³ Jurić 2002, str. 302-303, sl. 12.

¹⁴ Jurić 2002, str. 302-303, sl. 12.

¹⁵ Jurić 2002, str. 303.

Crkva sv. Nediljice

Koncem 2000. godine izvodila su se revizijska istraživanja crkve sv. Nediljice u Korlatu, koja se nalazi u polju, dvjestotinjak metara južno od ceste Benkovac-Smilčić, a 400 m jugozapadno od spomenutoga groblja na Bašića zemlji.

Nekoliko puta obilazili smo taj položaj, no on ničim nije odavao da se ondje nalaze ostaci nekoga graditeljskog objekta. Naime, cijeli je prostor bio zarastao u gustu šumu i nisko raslinje. Dugim pregovorima s vlasnikom zemljišta (obitelj Milković), uspjeli smo ishoditi dopuštenje za početak radova. U takvom neprohodnom prostoru jedva su se samo ponegdje naslućivali ostaci potpuno pozelenjelih zidova.

Od zadnjih iskopavanja 1925. ondje se, osim rasta šume, nije ništa događalo. Naime, koncem godine 1924. na toj je lokaciji iskopavanja bio započeo don Mate Klarić.¹⁶ Nekoliko puta obišao ga je fra Lujo Marun, koji je u svom *Starinarskom dnevniku* zabilježio:¹⁷ “Dana 10. I. 1925, pošao sam pošt. autom u Benkovac. Ovdje me je dočekaio društveni povjerenik don Mate Klarić ... Prosljedili smo u Korlat, gdje nas je dočekaio spomenuti don Klarić. Pregledali smo od Klarića započete iskopine na ruševinama sv. Nedjelje na zemljištu conte Begna. Dao sam napatke kako iskopine da budu nastavljene i u ovu svrhu dao na račun D. 1000, a kasnije koliko bude trebalo. Već je spomenuti Klarić prije u istu svrhu sakupio od rodoljuba u Benkovcu preko D. 1000. Preporučio sam mu da pretraži bunar što je sa zapadne strane tik ovih ruševina.

Došao sam u kuće Pavlovića da vidim neke ornamentalne ulomke u istoj uzidane a sa ovih ruševina donesene. Zatim povratismo se ja i Novaković u Benkovac ...”

Dana 17. lipnja iste godine također je boravio u Benkovcu...: “Sastao sam se s don Matom Klarićem i razgovarao se o njegovu preseljenju u Knin da mi bude pomagačem pri starinarskom radu. Ostao je neodlučan obzirom na fratre koji da pretendiraju na ovaj položaj i na biskupa, koji da bi za to teško dao dopust. Odredio je osbiljno na ovo pitanje misliti. Dao sam mu 500 dinara potpore za nastavak iskopina na ruševinama sv. Nedjelje u Korlatu...”¹⁸

Ondje je boravio i E. Dyggve, koji je poslije donio tloris iskopanoga sakralnog objekta i naveo da se radi o srednjovjekovnoj građevini,¹⁹ što su poslije ispravili Lj. Karaman²⁰ i N. Cambi,²¹ zalažući se za ranokršćansku crkvu, koja pripada naronitanskom tipu bazilike. Svi su reproducirali Dyggveov tloris crkve s jednom apsidom. Naša su revizijska istraživanja pokazala, međutim, nešto drugo (sl. 7). Uspjeli smo iskopati zidove kako ih donosi Dyggve, ali se pokazalo da crkva nema jednu, nego tri apside (veličina sakralnog objekta je 14,40 x 12,70 m). Istraživanjima koja slijede pokušat ćemo utvrditi radi li se isključivo o ranokršćanskom objektu, koji je nastavio živjeti i u ranome srednjem vijeku, dobivši tada crkveni namještaj (pronašli smo jedan otučeni ulomak, a nekoliko ih je prije bilo ugrađeno u kuće Pavlovića) ili je to samo srednjovjekovni sakralni objekt koji je ostao u funkciji do turskih osvajanja tog područja. Nakon provedenih revizijskih istraživanja crkve slijedi njezina konzervacija i prezentacija. U siječnju godine 2003. uz sjeveroistočni smo kut crkve otvorili jednu sondu površine 7,5 metara četvornih. Istražena su četiri groba.²² Jedan grob je bez arhitekture, jedan je zidan u nekoliko redova kamenja, a dva su izgrađena od ploča položenih na nož. Tri groba su sadržavala dječje kosture, a u jednome je bila pokopana odrasla osoba. Pronađeni tanki srebreni novčić, željezna

¹⁶ Živić 1935, str. 107; Jurišić 1979, str. 43.

¹⁷ Marun 1998, str. 261.

¹⁸ Marun 1998, str. 267-268; Živić 1938, 107, kaže: “Pred konac 1924. otkopava crkvu Sv. Nedjelje u Korlatu, a početkom 1925. nalazi naušnica i prvi ulomci tegurija hrvatskih spomenika.”

¹⁹ Egger/Dyggve 1939, sl. 140; Dyggve 1951, str. 115, sl. VI, 35; Dyggve 1984, VI, 35.

²⁰ Karaman 1954, str. 187, bilj. 17.

²¹ Cambi 1976, dtr. 272, bilj. 49.

²² O nalazima starohrvatskih grobova oko crkve sv. Nediljice i grobnim priložima (ne kaže se o kakvim se priložima radi) izvješćuje i Gunjača 1949, str. 279. Usp. Jelovina 1963, str. 107. Navodi se da se u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika čuvaju četiri naušnice (1 jednostavna karičica, 2 naušnice s jednom jagodom i 1 naušnica s tri jagode), ali se ne precizira o kojem se položaju radi.

pređica i brončana puceta pripadaju kasnom srednjem vijeku. Crkva je izgrađena za ostacima starijega gospodarskoga sklopa, a u srednjem vijeku pripadala je selu Praskviću.

Crkva sv. Jeronima (sv. Jere)

Istražujući i radeći na području Korlata, nekoliko sam puta obilazio i položaj na kojem se sada nalazi porušena crkva sv. Jeronima (sv. Jere), stradala tijekom Domovinskoga rata,²³ želeći ondje provesti barem pokusna istraživanja.

Potporom Ministarstva kulture, koncem 2002. i početkom 2003. ta se želja počela pomalo ostvarivati.

Nažalost, obnova ove romaničke crkve još nije započela, no možda će je potaknuti naša istraživanja.

Crkva se nalazi na blago povišenom položaju dimenzija 48 x 28 m, dvjestotinjak metara sjeverno od ceste Benkovac-Smilčić, a sjeveroistočno od crkve Velike Gospe, odnosno Uznesenja Blažene Djevice Marije. Sa sjeverne, istočne i zapadne strane uzvišenje je obrubljeno suhozidom. Na južnom dijelu platoa nalaze se ostaci crkve koja ime dimenzije 8,2 x 4,8 m. Ukupno je otvoreno šest sondi (sl. 8). U sondama je zamijećeno 15 grobova (sl. 8-9), od kojih je istraženo 13 (svi s grobnom arhitekturom). U devet grobova pokopana su djeca i novorođenčad.

Prema skromnim nalazima radi se o ukopima od srednjeg vijeka do novog doba.

U ruševinama je pronađen veći broj ulomaka crkvenog namještaja,²⁴ što indicira postojanje ranijega srednjovjekovnog objekta (na istome mjestu ili u neposrednoj blizini), zasigurno iz hrvatskoga srednjeg vijeka (sl. 10).

Našlo se zidova i kamenih ulomaka, kao i sitnog materijala koji pripadaju rimskom razdoblju.

Zaključuje se da je crkva sv. Jere nastala na mjestu jednoga rimskog gospodarskog objekta, čiji se ostaci još pružaju južno i jugoistočno od crkve.

U kasnom srednjem vijeku crkva sv. Jere pripadala je selu Mokle.

Sasvim ukratko izvijestili smo o novijim istraživanjima koja je zadarski Arheološki muzej proveo na četiri srednjovjekovna nalazišta u današnjem selu Korlatu (dva su sakralna objekta s grobljem i dva groblja bez sakralnog objekta). Upozorili smo i na položaj Glavica, gdje su ustanovljeni ostaci jednog ranosrednjovjekovnoga groba. Navedeni položaji međusobno su različito udaljeni (najveća udaljenost je između crkve sv. Jere i sv. Nediljice i iznosi 4 km).

Na svim položajima i dalje valja nastaviti istraživanja, te obnoviti župnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije i crkvu sv. Jerolima.

Koncem 17. st. dolazi do naseljavanja novog stanovništva u opustošenim i napuštenim selima. Tada se stvaraju nova sela, s novim nazivima.²⁵

Godine 1688. zadarski providur konjice Zeno traži da se novo stanovništvo koje luta, sakupi u ograđena sela i da se konačno naprave razgraničenja. To je, kao što je poznato, ozakonjeno mletačkim zemljišnikom, načinjenim koncem 17. i početkom 18. stoljeća (većim dijelom godine 1709.).²⁶

²³ Jakšić 2000 A. str. 12, za crkvu sv. Jeronima kaže: "U Korlatu uz Veliku cestu donedavno je stajala crkva Sv. Jerolima, skromna, ali skladno presvođena romanička građevina 12. i 13. stoljeća, potpuno uništena u četničkim razaranjima 1992." (prilaže se i fotografija prije rušenja).

²⁴ I prije se upozoravalo na ulomke crkvenog namještaja kod crkve sv. Jeronima i u njoj: "Kod crkvice Sv. Jerolima također opaža se naše rezbarije i stećaka", *Viestnik hrvatskoga arheološkoga društva*, god XII, br. 4, Zagreb, 1891., *Glasnik starinarskoga društva u Kninu*. Redovito tromjesečno izvješće Kninskoga starinarskoga društva, 126; Gunjača 1960, str. 280; Delonga 1988, str. 82.

²⁵ Anzulović 1996. str. 277 i d.

²⁶ Anzulović 1996, str. 277-278.

LITERATURA

Allacevich 1879

J. Allacevich, *Rovine antiche nel distretto politico di Benkovac*, *Bulletino di arh. e st. dalmata*, II, Split, 1879., 28

Anzulović 1996

I. Anzulović, *Područje sela Korlata u prošlosti*, *Zadarska smotra*, 1-3, Zadar, 1996., 241-280

Bačić 1995

S. Bačić, *Franjevci u zadarskoj nadbiskupiji i ninskoj biskupiji*, Šibenik, 1995.

Barada 1954

M. Barada, *Lapčani*, *Rad JAZU*, 300, Zagreb, 1954., 473-535

Bianchi

C. F. Binachi, *Zara cristiana, II*, Zadar, 1879.

Burić 2001

T. Burić, *Korlat kraj Benkovca*, u: *Katalog Hrvati i Karolinzi*, Split, 2001., 276

Cambi 1976

N. Cambi, *Neki problemi starokršćanske arheologije na istočnoj jadranskoj obali*, u: *Materijali*, XII, Zadar, 1976., str. 239-276

Delonga 1988

V. Delonga, *Pregled srednjovjekovnih arheoloških lokaliteta benkovačkoga kraja*, u: *Benkovački kraj kroz vjekove*, *Zbornik 2*, Benkovac, 1988., 77-83

Dyggve 1951

E. Dyggve, *History of salonitan christianity*, Oslo, 1951.

Egger/Dyggve 1939

R Egger/E. Dyggve, *Forschungen in Salona, III*, Wien, 1939.

Gunjača 1949

S. Gunjača, *Kratak osvrt na prilike i rad muzeja u Kninu*, *Starohrvatska prosvjeta*, III. serija, svezak 1, Zagreb, 1949., str. 279-294

Gunjača 1960

S. Gunjača, *Trogodišnji rad Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika*, *Starohrvatska prosvjeta*, III. serija, svezak 7, Zagreb, 1960., str. 267-281

Gunjača 1963

S. Gunjača, *Srednjovjekovni Dolac kod Novigrada*, *Starohrvatska prosvjeta*, III. ser., svezak 8-9, Zagreb, 1963., 7-76

Gunjača 1978

S. Gunjača, *Ispravci i dopune starijoj hrvatskoj historiji*, Zagreb, 1978.

Jakšić 1985

N. Jakšić, *Topografija pravca via Magna cesta vocata tendens per Lucam*, *Starohrvatska prosvjeta*, III. serija, svezak 14, Split, 1985., str. 325-344

Jakšić 2000 A

N. Jakšić, *Benkovac i okolica u srednjem vijeku (vodič)*, Split, 2000.

Jakšić 2000 B

N. Jakšić, *Hrvatski srednjovjekovni krajobrazi*, Split, 2000.

Jelić 1989

R. Jelić, *Novigradski distrikt*, *Radovi Zavoda Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*, svezak 31, Zadar 1989, 87-173

Jelovina 1963

D. Jelovina, *Statistički i tipološko-topografski pregled starohrvatskih naušnica na području SR Hrvatske*, *Starohrvatska prosvjeta*, III. serija, svezak, 8-9, Zagreb, 1963, 101-119

Jurić 2002

R. Jurić, *Novija istraživanja srednjovjekovnih groblja na zadarskom području*, *Histria Antiqua*, 8, Pula, 2002., 295-312

Jurišić 1979

K. Jurišić, *Fra Lujo Marun osnivač starohrvatske arheologije*, Split, 1979.

Karaman 1954

Lj. Karaman, *Nova knjiga o ranokršćanskoj Saloni*, *Peristil*, 1, Zagreb, 1954., str 179-188

Klarić 1935

M. Klarić, *Obrovac srednjovječnih isprava*, *Vjesnik hrvatskoga arheološkoga društva*, XVI, Zagreb, 1935., 19-56

Marun 1998

L. Marun, *Starnarskii dnevnic*, Split, 1998.

Milošević 2000

A. Milošević, *Nove akvizicije Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika od 1995-2000*, *Starohrvatska prosvjeta*, III. serija, svezak 27, Split, 2000., 327-332

Pavlović 1993

A/Pavlović/E. Pavlović, *Korlat, crtice iz povijesti*, Korlat-Zadar, 1993.

Smiljanić 1996

F. Smiljanić, *Teritorij i granice Lučke županije u srednjem vijeku*, *Radovi Filozofskoga fakulteta*, 35, *Razdio povijesnih znanosti*, 22, Zadar, 1996., 205-256

Zlatović 1935

S. Zlatović, *Topografske crtice o starohrvatskim županimijama u Dalmaciji i starim gradovima na kopnu od Velebita do Neretve*, *Starohrvatska prosvjeta*, god 1, br.2, Knin, 1895., 79-83

Živić 1935

V. Živić, *Duhovni vodič kroz muzej hrvatskih spomenika u Kninu*, Zagreb, 1935.

SUMMARY

Investigations of medieval finds in Korlat near Benkovac

Key words: Korlat, Bašić's land, Churches of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, St. Domenica and St. Jerome, medieval churches, church furniture, early medieval and late medieval graves

This is a brief report on the results of the archaeological investigations of the medieval sites in the area of the village of Korlat near Benkovac which were carried out from 1997 to 2003 by the Archaeological Museum in Zadar.

In 1997 during works on an approach road to the parish church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary which is situated at the top of a hillock, two early Croatian graves were discovered on the north-east side, almost at the base of the hillock. Exploratory and protective investigations were carried out in 1998 and 1999 at this location and alongside an older road. Next to the road to the church we opened a few probes of differing sizes and investigated around ten recent graves.

In the area between the old and new roads (more towards the foot of the hillock) are older graves (end of the 8th and beginning of the 9th century). As well as the two already mentioned a further five graves were investigated.

In 1999 and 2000 some probe investigations were carried out on Bašić's land. This site is situated some fifty metres north of the Benkovac-Smilčić road, below the hamlet of Pavlocići. Altogether 17 graves were investigated with very modest finds from the Middle Ages.

Around fifty metres south-east of Bašić's land is the Glavica site. At the end of 2000 while going around that location following the profile of the land, a grave was found right next to the road towards Benkovac from the direction of Smilčić (destroyed by the widening of this road). We gathered the fragments of a baked earthenware pot and a ceramic disc. The finds belong to the end of the 8th and beginning of the 9th century.

Shown are the results of the revision investigations (end of 2000) of the church of St Nedeljica which is located in a field, some two hundred metres south of the Benkovac-Smilčić road.

At the end of 1924 and beginning of 1925, Don Mate Klarić excavated here. E. Dyggve, who later drew the floor plan of the investigated sacral object and asserted that it was a medieval building, also stayed here. However, Lj. Karaman and N. Cambi believe that it is an early Christian church. The floor plan of a church with a single apse as drawn by E. Dyggve is reproduced. However, our revisory investigations have shown something different. We succeeded in excavating the church's walls as drawn by E. Dyggve but it was shown that the church had not one but three apses.

In our future investigations we will try to establish whether this is an early Christian building which continued to be used during the early Middle Ages and then acquired its church furniture or whether it is just a medieval sacral building which stayed in function until the Turkish conquest of this area.

We opened one probe next to the church's north-east wall. Four graves from the late Middle Ages were investigated.

The church of St Domenica was built on the remains of a Roman commercial complex and in the Middle Ages belonged to the village of Praskvić.

At the end of 2002 and beginning of 2003 investigatory excavations were conducted next to the church of St Jerome (St Jere) which was destroyed in the Homeland War.

The church is located some two hundred metres north of the Benkovac-Smilčić road. Six trenches were opened in all and 13 graves were investigated in them (all graves with architecture). According to the modest finds, these were burials from the Middle Ages to modern times. Several fragments of church furniture were found in the ruins which indicate the existence of a medieval building (here or in the immediate vicinity).

Walls and stone fragments belonging to the Roman period were found as well as some examples of minor material culture.

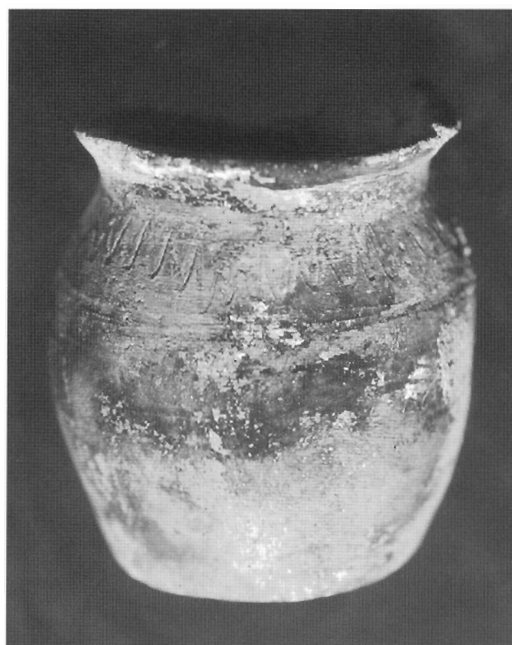
The conclusion is that the church of St Jere was built on the remains of a Roman commercial building whose remains, still, extend to the south and south-east of the church.

This church belonged to the village of Mokle in the late Middle Ages.

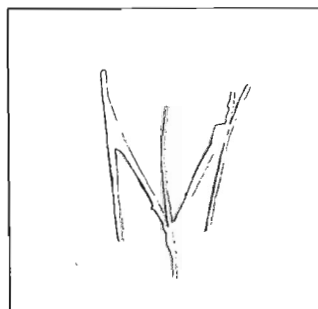
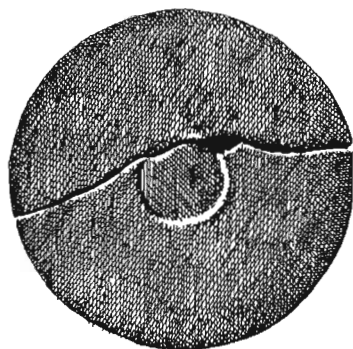
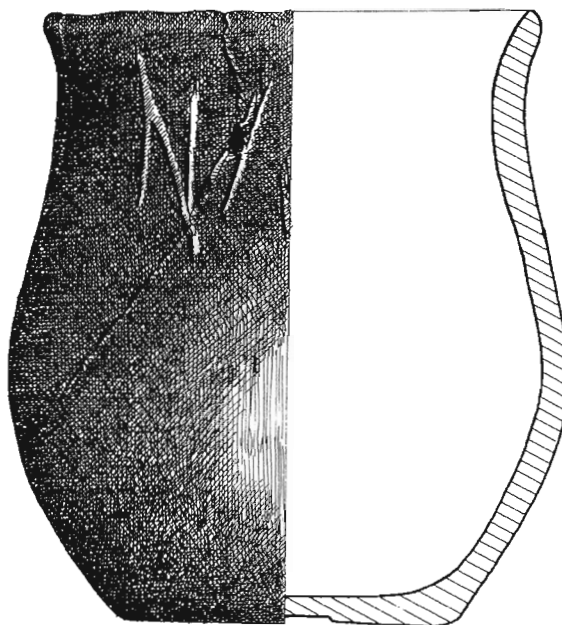
Translation: Nicholas Philip Saywell

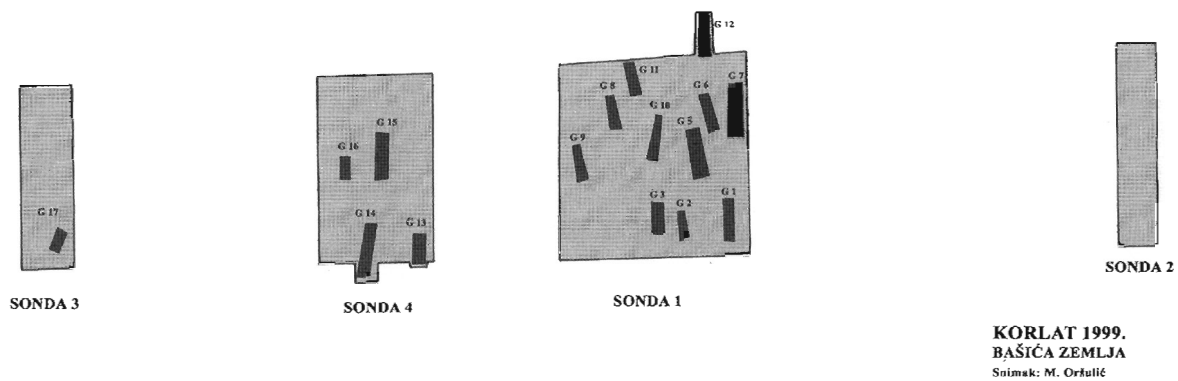
Sl. 1. Ranosrednjovjekovni grob u podnožju brdašca na kojem se nalazi crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije
(foto F. Nedved)

Sl. 2. Posuda od pečene zemlje pronađena u grobu uz novi prilazni put župnoj crkvi u Korlatu (foto F. Nedved)

Sl. 3. Posuda od pečene zemlje s znakom lončara. Ranosrednjovjekovno groblje uz novi prilazni put prema župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije (crtež I. Čondić)

Sl. 4. Korlat-Bašića zemlja (izradila M. Oršulić)

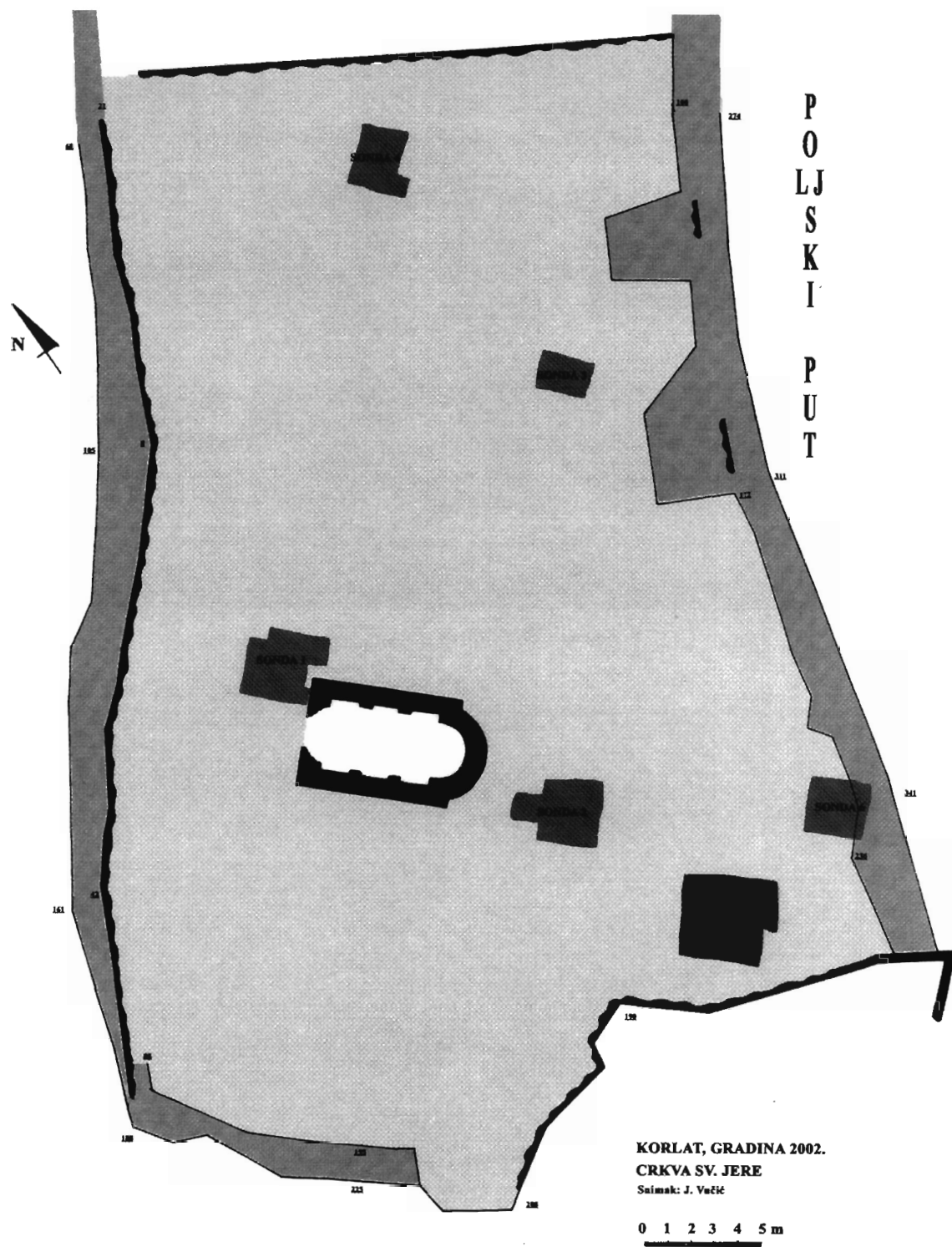
Sl. 5. Korlat - Bašića zemlja (foto F. Nedved)

Sl. 6. Korlat - Bašića zemlja (foto F. Nedved)

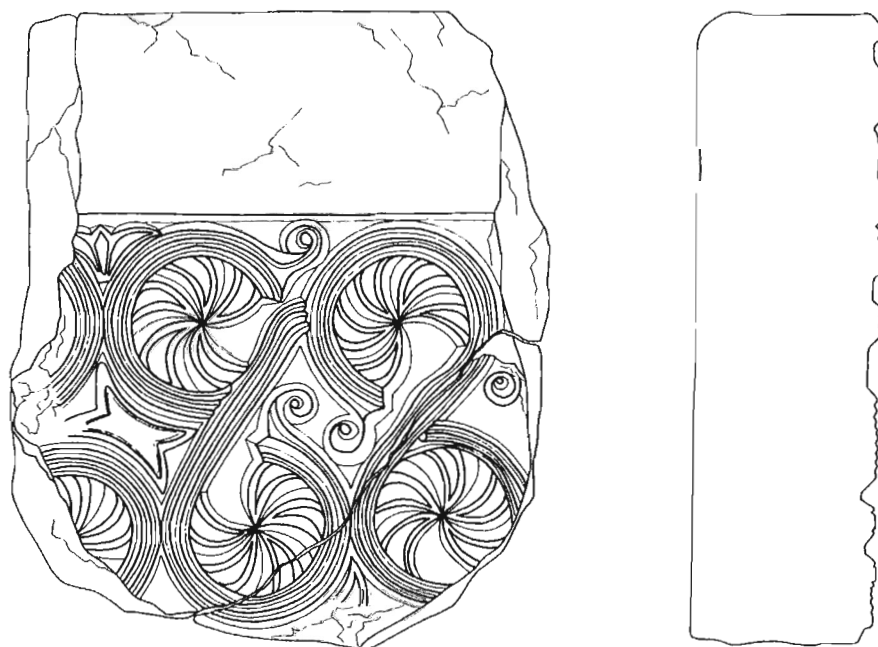
Sl. 7. Korlat - Sv. Nediljica (foto Z. Alajbeg 2002.)

Sl. 8. Korlat - Sv. Jeronim (izradio J. Vučić)

Sl. 9. Korlat - Sv. Jeronim (foto F. Nedved)

Sl. 10. Korlat - Sv. Jeronim (crtež J. Čović)